

ИНТЕГРАЦИЯ НА ЕМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО, ПРОБЛЕМИТЕ И НЕОБХОДИМИТЕ ПРОМЕНИ ПРИ АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ИМИГРАНТИ В БЪЛГАРИЯ

Веселка Павлова

В рамките на проект BG EIF 2007/01.01 „Състояние и тенденции на имиграцията и политики за интеграция на имигранти в България“ бе проведено специализирано анкетно проучване сред администраторите, занимаващи се с тези проблеми. Анкетното проучване се реализира през м. ноември 2009 г. в препоръчаните от Министерството на труда и социалната политика общини с висока концентрация на живеещи в тях имигранти: София, Кърджали, Хасково, Димитровград, Пловдив, Смолян, Стара Загора, Пазарджик, Перник, Гоце Делчев, Благоевград и Шумен.

1. ФОРМИРАНЕ НА ИЗВАДКАТА И НА АНКЕТНАТА КАРТА

За провеждане на специализираното изследване бе използван извадковият метод. Гнездовият подбор е една реална алтернатива за подобряване на точността на оценките. При определянето на обема на извадката първоначално се изчислява обемът в елементарни единици, след това се определя средният брой единици, които ще се наблюдават във всяко гнездо, и последно се определя извадката от гнездата. Този алгоритъм се базира на конкретни формули, в които участва информация за оценката на общата дисперсия в генералната съвкупност, за вътрешногнездовата корелация и за средния брой единици в гнездата, които ще се наблюдават на втора степен.

Единици на статистическото изследване на дейността и проблемите на административното обслужване на живеещите в нашата страна имигранти от трети страни са експерти и ръководители, чиито служебни ангажименти са непосредствено свързани с тази дейност. Необходимите предпоставки за определяне броя на единиците за наблюдение и начина на формиране на извадката от институции се съдържат в проекта на анкетната карта, с броя на въпросите на възможните отговори. Преобладаващата част от въпросите съдържат по три-четири отговора, а някои допускат до дванадесет-четиринадесет отговора. Това бе предпоставка за известно минимизиране на броя на изследваните единици при анкетното проучване.

Ограниченият финансов и времеви ресурс наложи да се използват предимствата на гнездовата извадка. Поради липсата на априорна информация

подборът на гнездата не може да се осъществи с вероятност, пропорционална на размера им. Оценка, които ще се анализират, ще са предимно относителни дялове. Относителният размер на максималната стохастична грешка за различните относителни дялове ще варира между 5% и 22%.

Оптималният вариант за решаването на множеството конкретни проблеми е да се приложи гнездови подбор^{1,2}. Гнездата на първа степен съответстват на изискването на Министерството на труда и социалната политика за наблюдението на строго определени общини — София, Кърджали, Хасково, Димитровград, Пловдив, Смолян, Стара Загора, Пазарджик, Перник, Гоце Делчев, Благоевград и Шумен.

Разработен бе и проект на групировъчни таблици. Той бе внимателно прецизиран и уточнен. В него бяха включени съответните разрези на групировъчните таблици евентуално по отделни подсъвкупности от единици. Същевременно от тях се установи и средният брой на клетките в групировъчните таблици. Този брой е от особено значение при определянето на минимално възможния обем на извадката от административни експерти, необходим за да се получат оценки с желаната стохастична точност в отделните клетки на таблицата.

Средният брой клетки в таблицата е от порядъка 12–15, а максимумът им брой — може да достигне до 30. При този среден брой на клетките, целесъобразният брой на наблюдаваните администратори е 62. Така определеният обем създава възможност оценките в съответните клетки да се получат с приемлива стохастична точност, което пък е гаранция за успешното приложение на адекватни статистически методи за анализ на емпиричната информация.

Обект на конкретното изследване са експерти и ръководен персонал от публични институции за предоставяне на административни и социални услуги на имигрантите от трети страни.

Изготвената анкетна карта е сравнително кратка с цел да не обременява много респондентите и да не ги предразполага към редуциране на отговорите им³. Тя съдържа дванадесет основни и три допълнителни въпроса, свързани с демографските характеристики на респондентите. Закритите въпроси са осем, а четири въпроса предполагат възможност на отбелязване на личното мнение под формата на обяснителен текст. Максималният брой отговори е седемнадесет, от които анкетираните могат да посочат повече от един верни. На база на разработения проект за групировъчни таблици средният брой на клетките е в порядъка 12–32. Естествено моделът, обемът и начинът на формиране на извадката зависят и от други обективни параметри и най-вече от степента на разсейване на изучаваните три типа единици по изучаваните признаци (въпроси). За съжаление не разполагахме с данни от аналогични предварителни проучвания по тази проблематика. По предварителни изчисления извадката трябваше да обхване 62 респонденти. Отпечатани бяха 70 анкетни карти, които бяха раздадени за попълване през ноември 2009 г. От тях бяха върнати 50 попълнени анкетни карти (около 80,6%). Лицата, които са отговорили на въпросите от анкетната карта, са изцяло от общините, които са препоръчани от МТСП като места с концентрация на популацията на имигранти, а именно: София, Кърджали, Хасково, Димитровград, Пловдив, Смолян, Стара Загора, Пазарджик, Перник, Гоце Делчев, Благоевград и Шумен. Анкетните карти бяха разпределени приблизително поравно между висши ръководители и експерти.

¹ Robert M. Groves, Floyd J. Fowler Jr., Mick P. Couper, James M. Lepkowski, Eleanor Singer, Roger

² Tourangeau, 2004, *Survey Methodology* (Wiley Series in Survey Methodology).

³ Jean M. Converse, Stanley Presser, 1986, *Survey Questions: Handcrafting the Standardized Questionnaire* (Quantitative Application in the Social Sciences), Sage Publications, Inc.